

Biržų senojo miesto vieta (A518P), Latvygalos g. Nr.5, Biržai
2009 m. Archeologinių žvalgomųjų tyrimų ataskaita

Archeologė B. Lisauskaitė

Biržai, 2009

TURINYS

Įvadas.....	3
Tyrimų eiga ir rezultatai.....	4
Šūrfas Nr. 1.....	4
Šūrfas Nr. 2.....	4
Šūrfas Nr. 3.....	5
Šūrfas Nr. 4.....	5
Išvados.....	6
Brėžinių sąrašas.....	7
Brėžiniai.....	8
Nuotraukų sąrašas.....	11
Nuotraukos.....	12
Priedų sąrašas.....	16
Priedai.....	17

ĮVADAS

2009 m. balandžio mėn. buvo atlikti archeologiniai žvalgomieji tyrimai nekilnojamosios kultūros vertybės, Biržų senjojo miesto (reg. Nr. A518P) teritorijoje esančiame sklype, Latvygalos g. Nr. 5, Biržai (žiūr. priedą Nr.1). Sklypas yra prie Agluonos upės užtekio, netoli senųjų karaimų – žydų kapinių. Nagrinėjamame sklype, dar dabar tebestovinčios senos sodybos vietoje, yra numatyta statyti naują sodybą. Prieš pradėdant jos projektavimo darbus buvo numatyta atlikti archeologinius ir geologinius teritorijos tyrimus.

Informacijos apie sklype vykdytus archeologinius tyrimus nėra.

2009 m. archeologiniai žvalgomieji tyrimai buvo vykdomi pagal autorės parengtą ir Mokslinės archeologijos komisijos aprobuotą Archeologinių žvalgomųjų tyrimų programą, 2009-04-17, Nr. 26 (priedas Nr. 2) bei 2009-04-16 išduotą Leidimą vykdyti archeologinius tyrimus Nr. 26 (priedas Nr.3), vadovaujantis tokio pobūdžio tyrimus reglamentuojančių teisės aktų nustatyta metodika ir tvarka. Archeologinius žvalgomuosius tyrimus vykdė ir rengė tyrimų išvadas archeologė B. Lisauskaitė, (nkv. Nr. 0619).

TYRIMŲ EIGA IR REZULTATAI

(žiūr. brėž. Nr. 1-3; nuotr. Nr. 1-8)

Archeologiniai žvalgomieji tyrimai buvo atlikti sklype Latvygalos g. Nr. 5, Biržai numatomos projektuoti sodybos vietoje. Tyrimų metu iškasti 4 žvalgomieji šurfai šalia dar dabar tebestovinčių senų sodybos pastatų (žiūr. nuotr. Nr.1)

ŠURFAS NR. 1.

(brėž. Nr. 1,2, nuotr. Nr. 2-4)

Šurfas Nr. 1 buvo iškastas šalia esamos senosios sodybos ūkio pastato, jo šiauriniame (toliau Š) gale. 2,0 m nuo pastato Š kampo vakarų (toliau V) kryptimi ir 2,0 m nuo galinės Š - V sienos Š-V kryptimi (žiūr. brėž. Nr. 1). Šurfas Nr. 1 buvo iškastas 1,5 x 1,5 m dydžio. Jis orientuotas kraštinėmis į pasaulio šalis. Š ir pietinė (toliau P) sienelės žymėtos skaičiais 1, 2, V ir rytinė (toliau R) – raidėmis A, B.

Viso šurfo Nr. 1 viršutiniame horizonte buvo 0,53 -0,68 m storio permaišytas juodos dirbamos žemės sluoksnis. Po juo, 0,53 - 0,68 m gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, prasidėjo įžemis, t.y. natūralus priemolis.

Šurfo gylis nuo esamo žemės paviršiaus – 1,3 m.

Radinių nerasta.

ŠURFAS NR. 2.

(brėž. Nr. 1, 2, nuotr. Nr. 5)

Šurfas Nr. 2 buvo iškastas šalia esamos senosios sodybos ūkio pastato, jo P-V šone. 0,7 m nuo pastato P kampo V kryptimi ir 2,0 m nuo šoninės P-V sienos P-V kryptimi (žiūr. brėž. Nr. 1). Šurfas Nr. 2 buvo iškastas 1,5 x 1,5 m dydžio. Jis orientuotas kraštinėmis į pasaulio šalis. Š ir P sienelės žymėtos skaičiais 1, 2, V ir R – raidėmis A, B.

Dalyje šurfo Nr. 2 viršutiniame horizonte buvo 0,1 storio velėna, po ja ir likusioje šurfo dalyje buvo rastas 0,34 - 0,46 m storio permaišytas juodos dirbamos žemės sluoksnis. Po juo 0,44 - 0,46 m gylyje nuo esamo žemės paviršiaus prasidėjo įžemis, t.y. natūralus priemolis.

Šurfo Nr. 2 gylis nuo esamo žemės paviršiaus – 1,15 m.

Radinių nerasta.

ŠURFAS NR. 3.

(žiūr. brėž. Nr. 1, 3 nuotr. Nr.6)

Šurfas Nr. 3 buvo iškastas šalia esamos senosios sodybos gyvenamo namo, jo Š-R šone. 0,9 m nuo pastato Š kampo R kryptimi ir 2,0 m nuo šoninės Š-R sienos R kryptimi (žiūr. brėž. Nr. 1). Šurfas Nr. 3 buvo iškastas 1,5 x 1,5 m dydžio. Jis orientuotas kraštinėmis į pasaulio šalis. Š ir P sienelės žymėtos skaičiais 1, 2, V ir R – raidėmis A, B.

Viso šurfo Nr. 3 viršutiniame horizonte buvo 0,1 m storio velėna, po ja buvo rastas 0,45 - 0,9 m storio permaišytas juodos dirbamos žemės sluoksnis. Po juo, 0,45 - 0,9 m gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, prasidėjo įžemis, t.y. natūralus priemolis.

Šurfo Nr. 3 gylis nuo esamo žemės paviršiaus – 1,2 m.

Radinių nerasta.

ŠURFAS NR. 4.

(brėž. Nr. 1, 3, nuotr. Nr. 7,8)

Šurfas Nr. 4 buvo iškastas šalia esamos senosios sodybos gyvenamo namo, jo Š-R šone. 1,4 m nuo pastato R kampo Š kryptimi ir 2,0 m nuo šoninės Š-R sienos Š kryptimi (žiūr. brėž. Nr. 1). Šurfas Nr. 4 buvo iškastas 1,5 x 1,5 m dydžio. Jis orientuotas kraštinėmis į pasaulio šalis. Š ir P sienelės žymėtos skaičiais 1, 2, V ir R – raidėmis A, B.

Viso šurfo Nr. 4 viršutiniame horizonte buvo 0,1 m storio velėna, po ja ir likusioje šurfo dalyje buvo rastas 0,18 - 0,26 m storio permaišytas juodos dirbamos žemės sluoksnis. Kv. B-1 po juodos žemės sluoksniu buvo rastas 0,05-0,1 m storio raudonų plytų smulkių duženų sluoksnelis. Po šiuo sluoksneliu, 0,3-0,4 m gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, buvo rastas 0,2-0,3 m storio permaišytas pilkos žemės sluoksnis. Po juo – įžemis, t.y. natūralus priemolis su raudono molio intarpu.

Šurfo Nr. 4 gylis nuo esamo žemės paviršiaus – 1,2 m.

Radinių nerasta.

IŠVADOS

Archeologiniai žvalgomieji tyrimai buvo atlikti nekilnojamosios kultūros vertybės, Biržų senjojo miesto (reg. Nr. A518P) teritorijoje, sklype Latvygalos g. Nr. 5, Biržai. Tyrimai vykdyti numatytos projektuoti sodybos vietoje, šalia dar dabar tebestovinčių senų, medinių sodybos pastatų.

2009 m. vykdytų tyrimų metu buvo iškasti keturi šurfai 1,5x1,5 m dydžio, kurių bendras plotas 9,0 m².

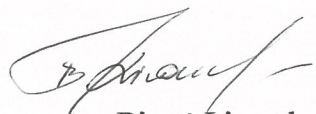
Apibendrinus visą gautą informaciją, galima daryti tokias išvadas:

1. Latvygalos gatvė susiformavusi buvusių Biržų dvaro dirbamų laukų teritorijoje. Žinių apie sklypo istorinį užstatymą nepavyko rasti;
2. Sklype Latvygalos gatvė Nr. 5 kultūrinio sluoksnio nerasta.

Paveldosauginė rekomendacija:

Sklype, Latvygalos g. Nr. 5, Biržai, kuriame numatoma projektuoti sodybą, žemės kasimo darbus galima vykdyti be archeologinių tyrimų.

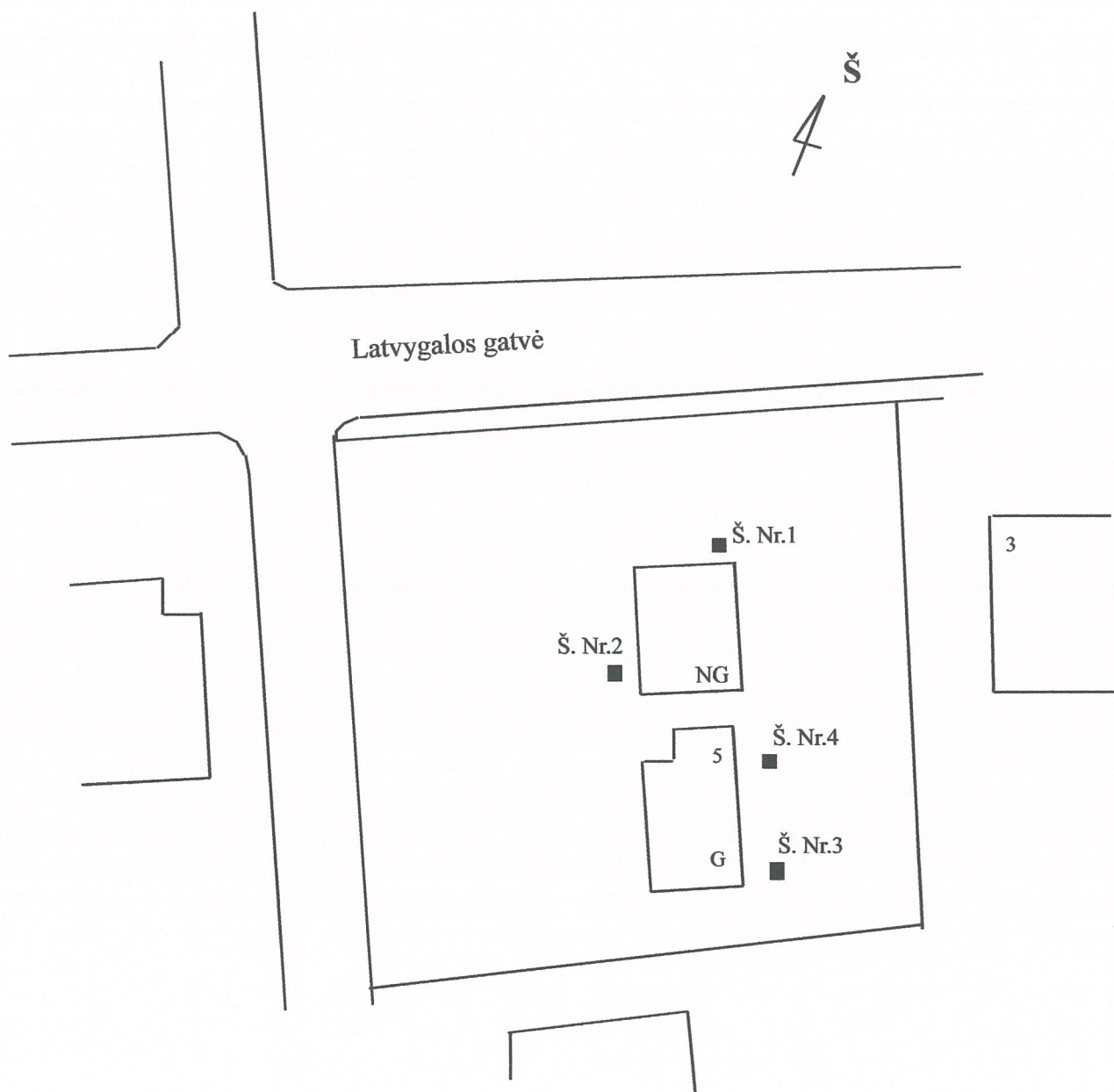
Archeologė

Birutė Lisauskaitė

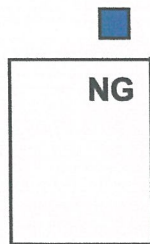
BRĖŽINIŲ SĄRAŠAS

1. Tyrimų situacinis planas;
2. Šurfo Nr. 1 vakarinė sienelė, šurfo Nr. 2 pietinė sienelė;
3. Šurfo Nr. 3 rytinė sienelė, šurfo Nr. 4 vakarinė sienelė.

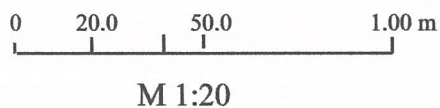
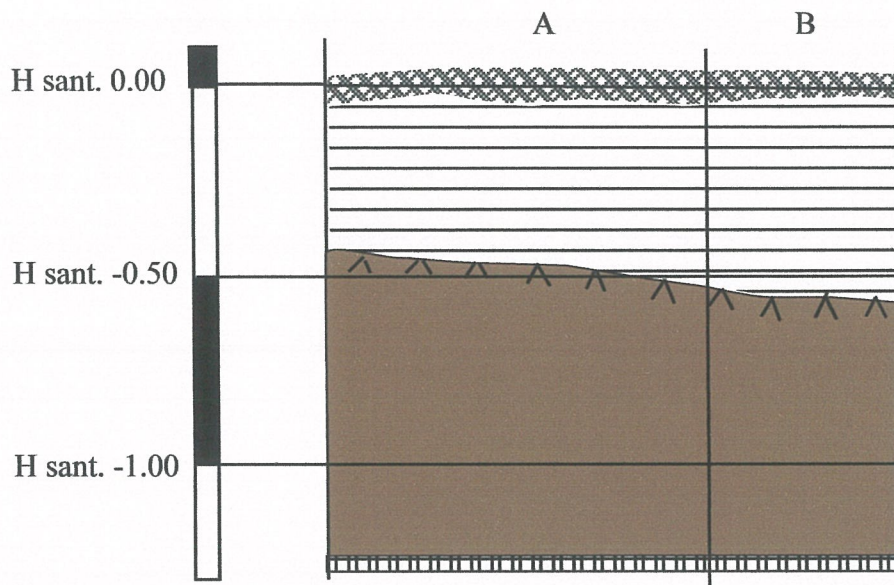

Objekto pavadinimas	Latvygalos g. Nr. 5, Biržai Archeologiniai žvalgomieji tyrimai	
Autorė	Birutė Lisauskaitė	<i>Birutė Lisauskaitė</i>
2009	Leidimas 2009-04-16, Nr. 26	Brėž. Nr. 1. L. Nr.8.

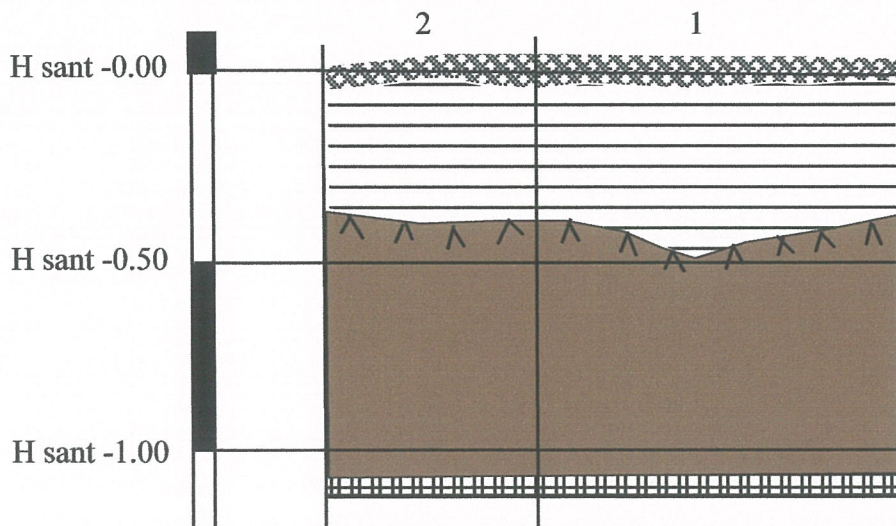
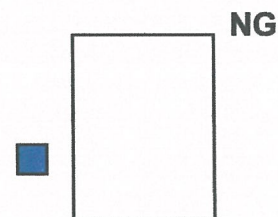

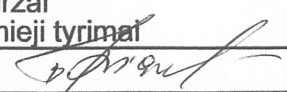
Šurfas Nr.1.
Vakarinė sienelė

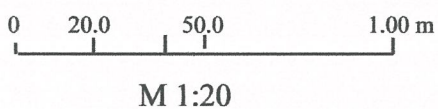
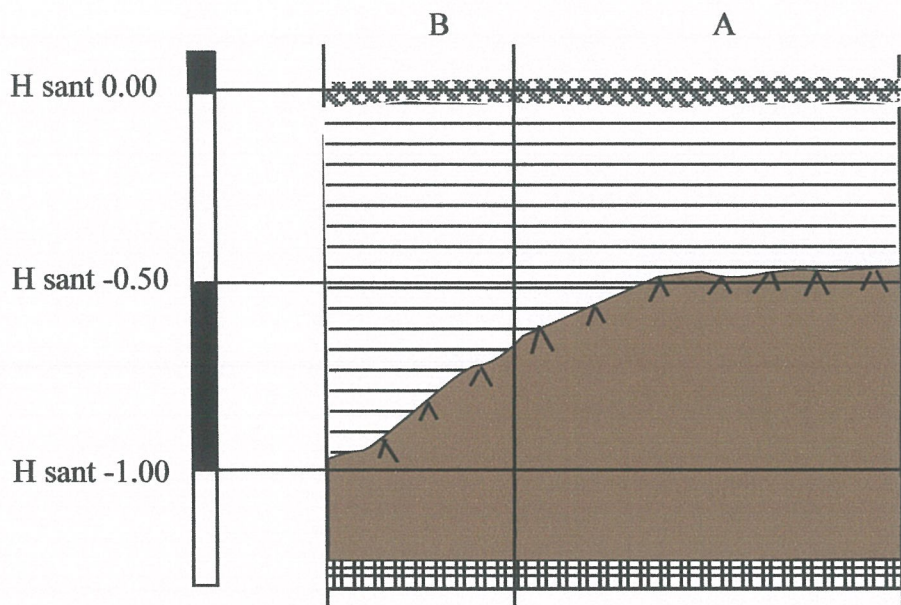
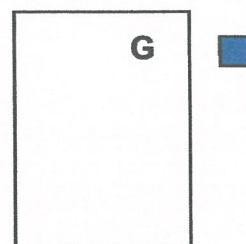
Šurfas Nr.2.
Pietinė sienelė

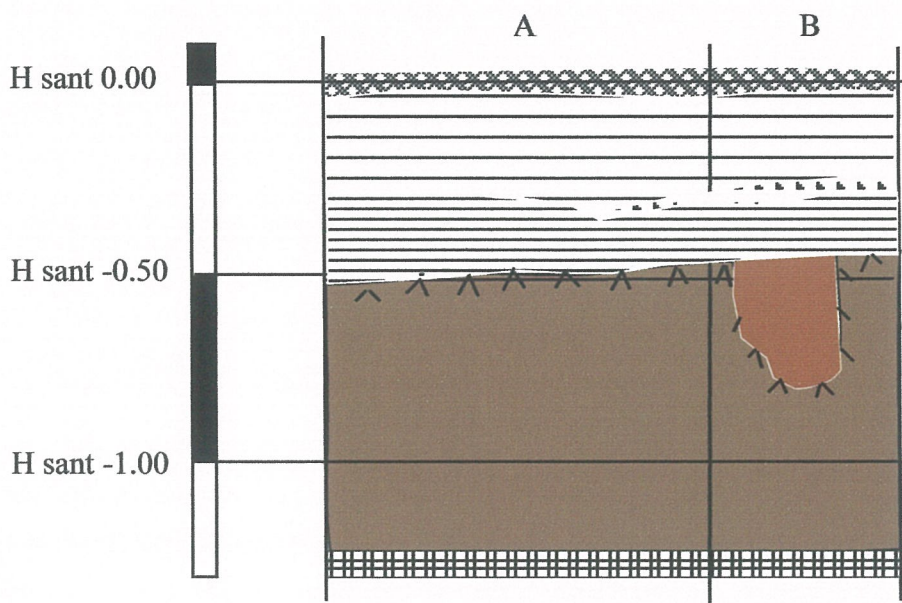
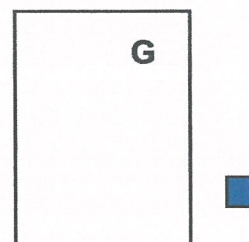
- velėna
- juoda dirbama žemė
- įžemis
- natūralus molis
- neperkastas sluoksnis

Objekto pavadinimas	Latvygalos g. Nr. 5, Biržai Archeologiniai žvalgomieji tyrimai		
Autorė	Birutė Lisauskaitė		
2008	Leidimas 2009-04-16, Nr. 26	Brėž. Nr. 2.	L. Nr.9.

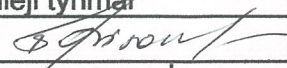
Šūrfas Nr. 3.
Rytinė sienelė

Šūrfas Nr. 4.
Vakarinė sienelė

- velėna
- juoda dirbama žemė
- raudonų plytų duženos
- pilka žemė
- rausvas priemolis
- įžemis
- natūralus molis
- neperkastas sluoksnis

Objekto pavadinimas	Latvygalos g. Nr. 5, Biržai Archeologiniai žvalgomieji tyrimai		
Autorė	Birutė Lisauskaitė		
2008	Leidimas 2009-04-16, Nr. 26	Brėž. Nr. 3.	L. Nr. 10

NUOTRAUKŲ SĄRAŠAS

1. Sodybos Latvųgalos g. Nr. 5, Biržai, bendras vaizdas;
2. Šūrfas Nr. 1;
3. Šūrfas Nr. 1, vakarinė sienelė;
4. Šūrfas Nr. 1, vakarinė ir šiaurinė sienelės;
5. Šūrfas Nr. 2, pietinė sienelė;
6. Šūrfas Nr. 3, vakarinė sienelė;
7. Šūrfas Nr. 4;
8. Šūrfas 4, vakarinė sienelė.

1

2

3

4

5

6

7

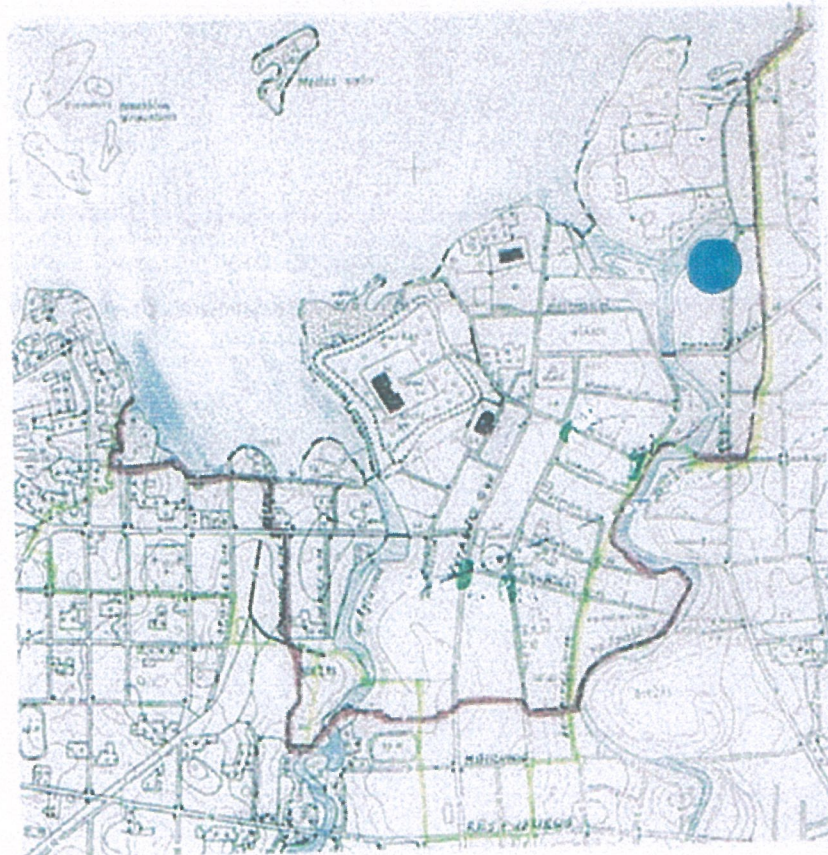
8

PRIEDŲ SĄRAŠAS

1. Biržų senojo miesto (A518P) teritorijos plano su pažymėta sklypo vieta kopija;
2. Archeologinių žvalgomųjų tyrimų programos kopija;
3. Leidimo vykdyti archeologinius žvalgomuosius tyrimus kopija.

Biržų senojo miesto teritorija

 sklypo vieta

Mokslinei archeologijos komisijai

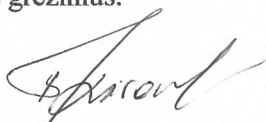
Birutė Lisauskaitė

Biržų senojo miesto vietos (A518P) Latvygalos g. Nr. 5, Biržai žvalgomųjų archeologinių tyrimų programa

2009 m. Biržų senojo miesto vietoje (A518P), Latvygalos g. Nr.5 sklype yra rengiamasi statyti gyvenamą namą vietoj dar dabar esamų sodybos pastatų. Nagrinėjamas sklypas yra šalia Apaščios upės įlankos, kurios kitame krante yra senosios karaimų kapinės (priedas Nr.1).

Šioje teritorijoje archeologiniai tyrimai nebuvo vykdyti.

2009 m. žvalgomųjų tyrimų metu numatoma iškasti 4 šurfus (1,5 x 1,5 m) šalia dabar dar tebestovinčių medinių sodybos pastatų (priedas Nr. 2). Archeologinių žvalgomųjų šurfų vietose numatyta gręžti geologinius grežinius.

Archeologė Birutė Lisauskaitė

2009 04 14

Leidimas galioja iki 2009-11-30

LEIDIMAS

vykdyti archeologinius tyrimus

2009-04-16 Nr.26

Vilnius

Pagal Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 18 str.

šis leidimas išduotas **B. Lisauskaitei**

vykdyti Biržų senojo miesto vietos (A518P), Latvygalos g. 5, Biržų m.,

archeologinius žvalgomojus tyrinėjimus,

taip pat naudoti elektronines priemones, sudarinėti planus, filmuoti, fotografuoti, piešti, rinkti radinius ir mėginius tiriamame objekte.

Tyrimų projektas: Biržų senojo miesto vietos (A518P) Latvygalos g. Nr. 5, Biržai žvalgomųjų archeologinių tyrimų programa, 2009-04-14, Nr.26.

Kontrolės skyriaus vedėjas

R.Kraujalis